

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa valtion ja kuntien välisellä yhteistyöllä sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntaekosysteemin mahdollisuuksia. Yksi uudistuksen keskeisistä elementeistä on kannustava rahoitusmalli. Julkisen vallan päätökset tulee tehdä hallinnon läheisyysperiaatteen mukaan paikallisesti niin lähellä kuntalaista kuin mahdollista, joten työllisyyden kehittämistyön organisointi kuntalähtöisesti on perusteltua.

Esitys rajaa liiaksi sopimisvapautta työssäkäyntialueen yhtenäisyyden perusteella. Niille kunnille, joilla laissa esitetyt väestöpohjan kriteerit täyttyvät, tulee antaa aito mahdollisuus järjestää palvelut kuten tarkoituksenmukaiseksi näkevät. Kuntalakia ja perustuslain turvaamaa kunnallista itsehallintoa on kunnioitettava siten, että jokainen kunta voi halutessaan organisoida työllisyyspalvelut parhaaksi katsomallaan tavalla. Kuntien väliselle sopimiselle on pitkät perinteet ja vakiintuneita yhteistyösuuntia ja -muotoja. Yhteistyöhön määrääminen tai pakottaminen on vahvassa ristiriidassa kuntien perustuslaillisen aseman ja kunnallisen itsehallinnon periaatteen ja sääntelyn kanssa. Muutoksen toteuttamisessa voitaisiin kokeilla aivan uusia keinoja siinä, miten kuntien välinen yhteistyö rakentuu. Niin sanottu perälautamalli on erittäin huonoa hallintoa, koska kannustimena on uhka ja pakko.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Myös rahoitusmallin on oltava ketterä ja reagoitava oikea-aikaisesti ja riittävän vaikuttavasti työllisyyden suhdannemuutoksiin. On varmistettava se, ettei kuntasektorille synny missään

tilanteessa sellaisia maksuvelvoitteita kannustavan rahoitusmallin kautta, joita ei pystytä kantamaan.

Kun kustannukset rahoitusmallissa tulee jokaiselle työllisyysalueelle mutta rahoitus erikseen jokaiselle kunnalle, saattaa tästä syntyä turhan monimutkainen sopimisen malli kuntien välille. Rahavirtoja voisi ohjata yksikertaisemmin. Rahoitusmallin jakoperuste sinänsä, 70% työkäinen väestö ja 30% laaja työttömyys, vaikuttaa järkevältä.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamismuutokset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyö:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapolun kriteeriin voimaannpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Hyvinvointialueet vastaavat jatkossa sosiaali- ja terveystalvuluista ja kunnat työllisyydestä. Tähän yhdyspintaan tulee rakentaa sellainen kehittämishjelma, joka ketterästi mahdollistaa esimerkiksi työntekijäresurssien yhteiskäytön eli niin sanotun kaksihattuisuuden.

Työttömyysturvalaissa tarkoitettuna työllistymistä edistävänä palveluna pidetään myös kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen on nykyisin kuntien vastuulla, mutta siirtyy hyvinvointialueiden vastuulle vuonna 2023. Kunnan asema kuntouttavan työtoiminnan tuottajana on turvattava muutoksessa. Lisäksi kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä maksettu korvaustaso 10,09 euroa toimintapäivää kohden, on arvioitava uudelleen, jotta kustannustason nousu tulee huomioiduksi.

Muutoinkin ja erityisesti jos se skenaario, missä kuntatoimija ei voi enää tuottaa kuntouttavaa työtoimintaa toteutuu, tulee pohdittavaksi se, onko nykyinen työvoimapoliittisten palvelujen valikoima riittävän laaja kunnan näkökulmasta. Tulisiko kuntouttavan työtoiminnan rinnalle kehittää muita vaihtoehtoisia palvelulajeja? Yksi ratkaisu on palkkatuen lisäresursointi sekä tuen myöntöperusteiden lieventäminen ja tukiprosentin nosto. On selvää, että palvelussa - oli se sitten kuntouttava työtoiminta tai työkokeilu - vietetty aika on oltava mahdollisimman lyhyt ja siirtymä palkkatukityöhön vastaavasti nopea.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapaalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

On totta, että operatiivisessa työssä nykyisten tietolähteiden varassa on vaikea arvioida palveluiden vaikuttavuutta muun muassa siksi, että työvoimapaalvelujen kesto vaihtelee huomattavasti ja palveluihin osallistuvien henkilöiden työllistymismahdollisuudet ovat yksilöllisiä. Tämä seikka korostaa entisestään palvelutarpeen tunnistamisen tärkeyttä. Kun tässä ensimmäisessä palveluvaiheessa asiakkaan tavoittamisen jälkeen onnistutaan, voidaan tehokkaimmat mahdolliset palvelut osoittaa kullekin asiakkaalle. On myös muistettava, tietty osa työnhakijoista on työkyvyttömiä osittain tai kokonaan, jolloin sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistuksen tarve korostuu ja on ilmeinen.

Lisäksi haluamme todeta yleisesti työvoimapolitiikan kehittämisestä seuraavaa: Valmennuksellisen otteen vahvistaminen on yksi keskeisin elementti palvelujen kehittämisessä ja muotoilussa. Jossain kohdin POMA-malli, jota toukokuusta 2022 lähtien on testattu käytännössä, on liian jäykkä. Asiakkaan yksilöllinen tilanne on tärkeämpi kuin jonkun tietyn aikarajan ja frekvenssin täyttäminen haastattelujen suhteen. Ensivaiheen palautteet, joita ministeriö on asiakastyön rajapinnasta kerännyt, kannattaa lukea tarkkaan ja reagoida tähän alkuvaiheen palautteeseen.

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien

kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Tietosuoja estää luontevaa tietojenvaihtoa ja siten asiakkaan tilanteen eteenpäin menoa jossain kohdissa. MyData –periaatetta on vahvistettava tietojärjestelmien kehittämisessä, jotta toiminta sujuvoituu. Suostumusten jatkuva kysely on turhauttavaa, eikä ole edes aina mahdollista. Kun asiakas hallinnoi itse omia tietojaan niin tiedonkulku on helpompaa. Lisäksi työmarkkinatori-uudistus on viivästynyt pahasti ja uhkana on, ettei työnvälityksen digitaalisten ratkaisujen kokonaisarkkitehtuuri kehity riittävällä vauhdilla julkisen sektorin toimesta.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-

**Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;**

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Työntekijöiden palkkauksen periaatteita on tarkasteltava valtakunnallisesti ja yhtenäistettävä. Nyt alueellisesti eroja on liikaa. Käytännössä TE-toimistolla on tässä kohtaa liikaa harkintavaltaa tai liian vähän rahaa. TE2024 -uudistuksen yhteydessä palkkojen harmonisointi täytyy toteuttaa tehokkaasti ja on siirryttävä mahdollisimman nopeasti yhden työehtosopimuksen alle, joka varmistaa työntekijöiden tasapuolisen kohtelun, joka on kuntakokeilujen edetessä havaittu kehittämisen kohteeksi eri maakuntien välillä. Tästä aiheutuvat kustannukset on huomioitava täysimääräisesti.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Maahanmuuttoviraston prosessien nopeus ja laadukkuus ovat tärkeä yksittäinen tekijä tässä kokonaisuudessa, sillä maahanmuuton on oltava merkittävää jatkossa, jos työvoiman tarpeisiin pyritään aidosti vastaamaan.

Rintala Ilkka
Seinäjoen kaupunki